

Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Навчально-науковий інститут культури і мистецтв

Кафедра музикознавства та культурології

ЗАТВЕРДЖУЮ

директор НН Інституту культури і мистецтв
проф. Олена УСТИМЕНКО- КОСОРІЧ

« 30 » СЕРПНЯ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
РЕЛІГІЙНА КУЛЬТУРА

галузь знань 03 Гуманітарні науки
спеціальність 034 Культурологія
освітня програма Культурологія
мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією
НН інституту культури і мистецтв
« 30 » серпня 2024 р
Голова Олександр РУДЕНКО

Суми – 2024

Розробник:

Горболіс Л. М., д. філол. н., проф. кафедри музикознавства та культурології

Програму схвалено на засіданні кафедри музикознавства та культурології

Протокол № 1 від «28» серпня 2024 року.

Завідувач кафедри

музикознавства та культурології д., мист., проф. Ольга ЗАВ'ЯЛОВА

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	бакалавр	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
3-й			
Семестр			
6-й			
Лекції			
22 год.			
Практичні, семінарські			
24 год.			
Самостійна робота			
72 год.			
Конс. – 2 год			
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин – 120			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Курс «Релігійна культура», розроблений для спеціальності 034 Культурологія, є складовою підготовки студентів ОР Бакалавр НН інституту культури і мистецтв.

Мета курсу – осмислення духовних і культурних надбань людства, нагромаджених у процесі становлення цивілізації, яке нерозривно пов'язане з пізнанням витоків культури і релігії, їх взаємозв'язків у різні часи.

Завдання курсу – аналіз релігії з позицій історії і філософії культури, надати змогу досягнути її феномен як особливу культурну реальність, що завжди породжувала нові смисли і символи.

Навчальна дисципліна спрямована на розвиток інтегральної компетенції: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми у галузі професійної діяльності культуролога або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів культурології, а також характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами до вивчення дисципліни є курси «Культурологія», «Історія та культура України», «Філософія», «Історія культурології».

3. Результати навчання за дисципліною

Зміст курсу забезпечує: вивчення, узагальнення та реалізації в практичній діяльності вітчизняного і зарубіжного досвіду релігійного консенсусу; аналіз і творче переосмислення релігійних концепцій та систем; розширення знань про сучасні релігійні течії, їх специфіку та історичну ретроспекцію, а також про інтерпретологію в сучасному мистецтвознавстві.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких загальних компетентностей: **ЗК 1.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. **ЗК 3.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. **ЗК 8.** Здатність працювати в команді. **ЗК 12.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії культури та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A 90 – 100 Відмінно	Студент володіє теоретичними знаннями з курсу, досконало знає практичний матеріал (вільно ним оперує, грамотно застосовує); вміє використовувати набуті знання та вміння у практичній діяльності; викладає теоретичний матеріал логічно, послідовно й переконливо; грамотно оперує понятійно-термінологічним апаратом.
B 82 – 89 Добре	Студент виявляє повні, систематичні знання із дисципліни, має здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Швидко опрацьовує та засвоює матеріал, оперує понятійно-термінологічним апаратом. Але разом із тим допускає неточності, робить незначні помилки.
C 74 – 81 Добре	Студент виявляє повні знання із дисципліни, має здатність до самостійного оновлення знань. Демонструє певні навички та уміння під час практичних занять, але професійно-культурологічний комплекс виявляється обмежено (допускає певні помилки та неточності тощо).
D 64 – 73 Задовільно	Студент виявляє знання основного матеріалу, має обізнаність з культурологічної літератури, намагається аналізувати мистецькі твори і концепції, робити висновки, але при цьому допускає грубі помилки і не

	може переконливо викласти матеріал щодо заданої теми.
E 60 – 63 Задовільно	Студент виявляє знання основного навчального матеріалу в обсязі, задовільному для подальшої фахової діяльності. Практична підготовка загалом відповідає вимогам, студент демонструє певні навички, але форма виступу нестабільна, є помітні погрішності методологічного характеру.
F 35 – 59 Не задовільно	Студент емоційно скутий, не впевнений у своїх відповідях. Не розуміє основної сутності завдання, не може зробити висновки й узагальнення. Виступ невиразний та непереконливий.
FX 1 – 34 Не задовільно	Недбалість студента щодо власної підготовки. Не має впевнених знань з курсу. Не демонструє належної форми публічного виступу та необхідних практичних навичок.

Розподіл балів

Поточний контроль				Разом	Сума
Т 1.1-1.3	Т 2.1-2.3	Т 3.1-3.3	Т.4.1-4.3.	60	100
Поточний контроль					
15	15	15	15		
Контроль самостійної роботи				40	
10	10	10	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики успішності навчання –залік, реферати, тести, презентації результатів завдань та досліджень.

6. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальні засади культури і релігії.

Розділ 2. Світові релігії в культурі людства

Розділ 3. Формування української народності і нації, її культурної і цивілізаційної ідентичності та вплив християнської релігії на цей процес.

Розділ 4. Культурні особливості національних релігій. Мистецтво і релігія.

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Загальні засади культури і релігії.

Тема 1.1. Феномен релігії в контексті культури. Сутність і завдання дисципліни «Релігійна культура». Виникнення культури і релігії.

Тема 1.2. Еволюція трактувань феномену культури. Філософські трактування релігії. Релігія як соціокультурний феномен. Соціокультурні функції релігії.

Тема.1.3. Культура і релігія в історії світової цивілізації. Історія культури як утілення релігійно-моральної ідеї. Культура і релігія як відображення людської природи. Антропологічні підстави релігії та культури. Типологія релігій

РОЗДІЛ 2. Світові релігії в культурі людства

Тема 2.1. Буддизм як психокультура. Історична постать Будди. Вчення Будди. Світоглядні особливості основних напрямів буддизму. Буддизм у китайській та японській культурі. Ламаїзм як напрям буддизму. Вплив буддизму на культуру.

Тема 2.2. Християнство у світовій культурі. Культура християнства як уцерковлення культури еллінізму. Біблія як Святе Письмо і культурна пам'ятка. Загальнокультурний і загальнолюдський сенс моральних ідей християнства. Становлення церкви і святих таїнств. Еволюція християнських сакральних ідей і їх вплив на загальну культуру. Основні напрями християнства та їх культурні особливості.

Тема 2.3. Іслам як культура правил. Пророк Аллаха Мухаммад. Коран і суна — джерела віровчення та пам'ятки культури. Ісламський світогляд як спосіб життя. Основні напрями ісламу.

РОЗДІЛ 3. Формування української народності і нації, її культурної і цивілізаційної ідентичності та вплив християнської релігії на цей процес.

Тема 3.1. Хрещення Русі, його вплив на формування культури та політичної ідеології першої української державності. Релігія і козацтво.

Тема 3.2.Християнство в сучасній Україні. Українська Православна Церква, Українська Греко-Католицька Церква, Українська Римо-Католицька Церква, протестантські конфесії.

Тема 3.3. Географія релігій в сучасній Україні та історичні особливості її формування. Актуальна конфесійна статистика в сучасній Україні та динаміка її розвитку. Конфесійно-етнічні меншини й етно-релігійні групи. Національні релігії в житті етнічних меншин в Україні: іудаїзм, караїмство.

РОЗДІЛ 4. Культурні особливості етнонаціональних релігій. Релігія і мистецтво.

Тема 4.1. Іудаїзм. Етнонаціональні релігії Індії – індуїзм, джайнізм, сикхізм.

Тема 4.2. Національні релігії Далекого Сходу. Конфуціанство. Даосизм. Синтоїзм.

Тема 4.3.Процес відокремлення мистецтва від релігії. Мистецтво буддійської культури. Вплив християнства на мистецтво. Мистецтво ісламу. Взаємодія релігії і культури в сучасну епоху.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		лек	пр	ко нс	ср		лек	пр	к о н с	ср
РОЗДІЛ 1. Загальні засади культури і релігії.										
Тема 1.1. Феномен релігії в контексті культури.	10	2	2	-	6					
Тема 1.2. Еволюція трактувань феномену культури.	10	2	2	-	6					
Тема 1.3. Культура і релігія в історії світової цивілізації.	10	2	2	-	6					
РОЗДІЛ 2. Світові релігії в культурі людства										
Тема 2.1. Буддизм як психокультура.	10	2	2	-	6					
Тема 2.2. Християнство у світовій культурі.	10	2	2	-	6					
Тема 2.3. Іслам як культура правил.	10	2	2	-	6					
РОЗДІЛ 3. Формування української народності і нації, її культурної і цивілізаційної ідентичності та вплив християнської релігії на цей процес.										
Тема 3.1. Хрещення Русі, його вплив на формування культури та політичної ідеології першої української державності.	10	2	2	-	6					
Тема 3.2. Християнство в сучасній Україні.	10	2	2	-	6					
Тема 3.3. Географія релігій в сучасній Україні та історичні особливості її формування.	10	2	2	-	6					
РОЗДІЛ 4. Культурні особливості етнонаціональних релігій. Релігія і мистецтво.										
Тема 4.1. Іудаїзм.	10	-	2	2	6					
Тема 4.2. Національні релігії Далекого Сходу.	10	2	2	-	6					
Тема 4.3. Процес відокремлення мистецтва від релігії.	10	2	2	-	6					
Всього	120	22	24	2	72					

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Феномен релігії в контексті культури.	2
2	Еволюція трактувань феномену культури. .	2
3	Культура і релігія в історії світової цивілізації.	2
4	Буддизм як психокультура.	2
5	Християнство у світовій культурі.	2
6	Іслам як культура правил.	2
7	Хрещення Русі, його вплив на формування культури та політичної ідеології першої української державності.	2
8	Християнство в сучасній Україні.	2
9	Географія релігій в сучасній Україні та історичні особливості її формування.	2
10	Національні релігії Далекого Сходу.	2
11	Процес відокремлення мистецтва від релігії.	2
	Загалом	22

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Феномен релігії в контексті культури.	2
2	Еволюція трактувань феномену культури. .	2
3	Культура і релігія в історії світової цивілізації.	2
4	Буддизм як психокультура.	2
5	Християнство у світовій культурі.	2
6	Іслам як культура правил.	2
7	Хрещення Русі, його вплив на формування культури та політичної ідеології першої української державності.	2
8	Християнство в сучасній Україні.	2
9	Географія релігій в сучасній Україні та історичні особливості її формування.	2
10	Іудаїзм.	2
11	Національні релігії Далекого Сходу.	2
12	Процес відокремлення мистецтва від релігії.	2
	Загалом	24

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Феномен релігії в контексті культури.	6
2	Еволюція трактувань феномену культури. .	6
3	Культура і релігія в історії світової цивілізації.	6
4	Буддизм як психокультура.	6
5	Християнство у світовій культурі.	6
6	Іслам як культура правил.	6
7	Хрещення Русі, його вплив на формування культури та політичної ідеології першої української державності.	6
8	Християнство в сучасній Україні.	6
9	Географія релігій в сучасній Україні та історичні особливості її формування.	6
10	Іудаїзм.	6
11	Національні релігії Далекого Сходу.	6
12	Процес відокремлення мистецтва від релігії.	6
	Загалом	72

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Антофійчук В.І. Культурологія : термінологічний словник Вид. 2-е, випр. і доп. Чернівці : Книги-XXI, 2007. 160 с.
2. Герчанівська П.Е. Культурологія : навч. посіб. для студентів вузів. 2-ге вид., випр. і доп. Київ : Ун-т «Україна», 2006. 323 с.
3. Докаш В.І., Лешан В.Ю. Загальне релігієзнавство: Навчальний посібник. Чернівці: Книги. XXI. 2015. 376 с
4. Історія української культури : навч. посіб. для студентів вузів / ред. О. Ю. Павлова. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2013. 340 с.
5. Історія релігії в Україні : навч. посіб. / Відп. редактор: А.М. Колодний, П. Л. Яроцький. К. : Т-во «Знання», КОО, 1999. 735 с.
6. Лубський В. І. Історія релігій в Україні : підручник К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2004. 696 с.
7. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура : підруч. для студентів вузів / М. В. Кордон. Київ : ЦУЛ, 2005. 582 с.
8. Черній А. М. Релігієзнавство : підручник / А. М. Черній. 2-ге вид., доповн. К. : Академвидав, 2008. 400 с.
9. Український іконопис XII–XIX ст. Національний художній музей України [Електронне джерело]. Режим доступу: <http://namu.kiev.ua/ua/print.html?printid=66>

Додаткові:

1. Герчанівська П.Е. Культурологія : навч. посіб. для студентів вузів 2-ге вид., випр. і доп. – Київ : Ун-т «Україна», 2006. 323 с.

2. Історія української культури : навч. посіб. для студентів вузів / ред. О. Ю. Павлова. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2013. 340 с.
3. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура : підруч. для студентів вузів Київ : ЦУЛ, 2005. 582 с.
4. Кормич Л.І. Культурологія (історія і теорія світової культури ХХ ст.) : навч. посіб. Харків : Одиссей, 2002. 303 с. 5.Кравець М.С. Культурологія : підруч. / М.С. Кравець. Львів: Новий Світ-2000, 2010. 320 с.
5. Культурологія : навч. посіб. для студентів вузів / А.Г. Баканурський, Г.С. Краснокутський, Л.Л. Сауленко. 2-е вид. Київ : Професіонал, 2005. 208 с.
6. Культурологія : навч. посіб. для студентів вузів / сост. О.І. Погорілий, М.А. Собуцький. 2-ге вид. Київ : Видавн. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. 313 с.
7. Матвеева Л.Л. Культурологія : курс лекцій : навч. посіб. для студентів вузів / Л.Л. Матвеева. Київ : Либідь, 2005. 512 с.
8. Релігія і нація в суспільному житті України і світу / [За ред. Л.О. Филипович]. К.: Наукова думка, 2006. 286 с.

9. Інформаційні ресурси

1. <http://www.worldreligionnews.com/> Word Religion News
2. <http://orthodoxy.org.ua/> – православ'я в Україні
3. <http://religions.unian.net/ukr/detail/11396> – УНІАН: релігії

10.Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

Програма здійснюється за наявності дидактичних та ілюстративних матеріалів, а також навчально-методичного матеріалу (посібників, монографій, популярної літератури з історії та теорії мистецтва, ілюстрованих альбомів, доступу до електронних ресурсів) та апаратури (відеопроєктор, комп'ютер, ноутбук).